

Camilla Hansen Steinums tale til åpningen av landsmøtet:

Resultater høstet applaus

NTFs president mottok applaus da hun omtalte resultatet av NTFs arbeid for å hindre flytting av Den offentlige tannhelsetjenesten til kommunen.

Talen i sin helhet lød slik:

Kjære alle sammen!

Det er en stor glede for meg å kunne ønske velkommen til årets landsmøte. Landsmøtet er vårt største og viktigste faglige arrangement og vi er veldig glade for at vi også i år har klart å samle så mange av våre medlemmer. Det viser at vår yrkesgruppe er opptatt av å tilegne seg ny kunnskap – og det skal vi alle være stolte av!

Under Akademikernes 20-årsjubileum nylig skrøt statsminister Erna Solberg av akademikergruppen, fordi vi videre- og etterutdanner oss absolutt mest. Her har NTF gått foran med et godt eksempel. Vi er fortsatt inne i den første perioden med obligatorisk etterutdanning – og tallene er meget gode hittil.

Her har vi kommet langt på kort tid. Det viser at tannlegene som yrkesgruppe er svært opptatt av kunnskap og kompetanseheving. Oppdatert kunnskap er nøkkelen til høy kvalitet, og jeg er stolt av å lede en forening som setter seg høye mål for etterutdanning av sine medlemmer!

De siste årene har vært innholdsrike og utfordrende for hele tannhelsetjenesten.

Jeg er imponert over medlemmene og foreningen, og hvordan vi som fellesskap har valgt å ta tak i de utfordringene vi har møtt. Selv under betydelig press har vi stått samlet. Vi har vært konstruktive, og vi har tatt samfunnsansvar.

NTFs president, Camilla Hansen Steinum, holdt åpningstalen på årets landsmøte. Foto: Andres Vargas.

Flytting av Den offentlige tannhelsetjenesten

En av de største sakene siden forrige landsmøte har vært arbeidet med regjeringens forslag om å flytte ansvaret for den offentlige tannhelsetjenesten fra fylkeskommunene til kommunene.

Vårt tydelige budskap til politikerne var at det ville være uansvarlig å vedta en flytting av ansvaret for tannhelsetjenesten på det grunnlaget som Stortinget hadde fått seg forelagt. Premisset for en slik flytting, nemlig store robuste kommuner, var ikke oppfylt og konsekvensene var ikke utredet.

Arbeidet med vårt hørings svar inkluderte hele foreningen, og hele NTFs organisasjon sto samlet bak den politikken som vårt hørings svar ble bygget på:

Nemlig at den norske tannhelsemodellen, med en sterk offentlig sektor og en velfungerende privat tannhelsetjeneste med fri prisfastsetting, fri etableringsrett og fri konkurranse, har vært vellykket. De to sektorene er avhengig

av hverandre, og endringer i den ene sektoren vil lett kunne få innvirkning på den andre.

Vi har vært veldig tydelige på at vi trenger store og robuste fagmiljøer i offentlig sektor. Vi var rett og slett bekymret for at tannhelsetilbudet til pasientene ville blitt svekket ved de foreslåtte endringene. Et regionalt nivå, med robuste faglige enheter, vil etter NTFs mening være den klart beste forankringen for den offentlige tannhelsetjenesten nå som fylkeskommunene, slik vi kjenner dem, ser ut til å forsvinne.

NTF mener også at en flytting av ansvaret for den offentlige tannhelsetjenesten potensielt ville hatt store og negative konsekvenser for privat sektor. I notatet fra departementet lå det flere konkrete forslag som i stor grad ville ha påvirket den private tannhelsetjenesten direkte.

Høringsnotatet åpnet blant annet for at også private tjenesteytere uten avtale med kommunen kunne reguleres

i loven om kommunale helse- og omsorgstjenester. Forslaget åpnet for regulering av tannlegevirksomhet i privat sektor, uten noen form for reell begrunnelse eller utredning av behov og konsekvenser. Dette reagerte vi kraftig på.

En viktig og overordnet del av NTFs argumentasjon mot departementets forslag var at saken ikke var konsekvensutredet.

Det manglet faglig begrunnelse for svært mange av forslagene som ble fremsatt i høringsnotatet, og konsekvensene skulle først utredes etter at endringene var vedtatt.

Vi hadde forventet at slike dyptgripende endringsforslag ville være basert på kunnskap, og at det i forkant hadde blitt gjort grundige utredninger for å sikre gode tannhelsetjenester for befolkningen også i fremtiden. Det var altså ikke tilfelle.

Det var en spennende tid frem mot avgjørelsen i Stortinget før sommeren. Vi gjennomførte et stort og intensivt påvirkningsarbeid i tiden før vedtaket. Vi hadde kontakt med svært mange stortingsrepresentanter, spesielt hadde vi tett kontakt med politikerne i helse- og omsorgskomiteen.

Og det var en gledens dag for oss da vedtaket til slutt ble fattet, 9. juni i år – da ble det endelig klart at Stortinget stoppet regjeringens forslag!

Dette var en stor seier for foreningen. Helt på tampen valgte stortingspolitikkerne å lytte til våre klare faglige råd og stanse den planlagte overføringen. Her spilte NTF en svært viktig rolle!

Det er også på sin plass å gi honnør til både Venstre og Kristelig Folkeparti for å ha basert sine beslutninger på fagmiljøenes råd.

Hovedstyret hadde som mål å inkludere hele foreningen i arbeidet med denne saken – og det gjorde vi.

Lokal- og spesialistforeningene har bidratt i betydelig grad med viktig

informasjon, konstruktive og utfordrende diskusjoner og gode innspill. Et stort antall tillitsvalgte i offentlig og privat sektor har bidratt, og også enkeltmedlemmer har engasjert seg. Og i sekretariatet ble det lagt ned en virkelig ekstraordinær innsats!

Tusen takk alle sammen! Dette hadde aldri gått hvis ikke alle hadde stått på – i fellesskap. Jeg er stolt av at vi har stått samlet som en sterk forening! Jeg opplever at alle har evnet å se de store linjene og holde fokus på tannhelsetjenestens fremtid og på pasientens beste gjennom hele prosessen.

Så hva skjer nå videre?

Både Venstre og KrF har vedtatt i sine partiprogram for neste periode at regionene skal ha ansvar for Den offentlige tannhelsetjenesten.

Også opposisjonspartiene har gjennom hele prosessen vært tydelige i sin motstand mot flytting. Det gir et godt parlamentarisk grunnlag for våre standpunkter i den fremtidige utviklingen av saken.

Stortinget har bedt regjeringen legge til rette for en prøveordning. Denne skal evalueres før regjeringen kan komme tilbake med en egen sak som vurderer overføring av den samlede tannhelsetjenesten basert på erfaringene fra prøveordningen.

Dette kan så gi grunnlag for beslutning om overføring – tidligst fra 2023. I statsbudsjettet for 2018 ser vi likevel at det ikke er satt av penger til denne prøveordningen, og det virker derfor som om saken rett og slett er satt på vent. Det er vi i så fall svært fornøyde med, men vi skal selvsagt følge dette tett videre.

Vi vil fortsette vårt arbeid med å overbevise beslutningstakerne om vårt primære standpunkt:

Store og robuste enheter er en forutsetning for en god og likeverdig tjeneste. Fortsatt regional organisering sikrer tannhelsetjenestens behov for

store nok enheter, som er den beste garantien for en tjeneste av høy faglig kvalitet, som leverer et godt og likeverdig tilbud til hele befolkningen.

Det foregår nå regionprosesser rundt om i hele landet. Dette vil få konsekvenser for foreningen vår. NTF består stort sett av fylkesvise tannlegeforeninger, og det er et åpent spørsmål hvordan den pågående fylkessammenslåingen vil virke inn på vår organisering.

NTFs oppgaver og organisering

Arbeidet med NTFs struktur og organisasjon blir viktig i neste hovedstyreperiode. Dette vil kreve involvering av, og prosesser i, hele foreningen.

Hvordan skal NTF organiseres for best å ivareta et levende lokaldemokrati? Hvordan skal vi rekruttere og beholde dyktige tillitsvalgte? Hvilken struktur legger best til rette for å løse foreningens oppgaver i fremtiden? Alt dette og andre store spørsmål må diskuteres i kommende periode, slik at NTF fortsetter å være en fleksibel, rasjonell og demokratisk organisasjon som er i stand til å møte stadig nye utfordringer og endringer, både i samfunnet og i tannhelsetjenesten. Det blir et spennende arbeid!

Mitt overordnede mål er at NTF fortsatt skal være en forening som samler alle tannleger, uavhengig av alder og arbeidssituasjon. Hver for oss er vi sårbare. Sammen er vi sterke! Vi må derfor stadig forbedre oss for å være en enda mer attraktiv forening.

Mitt ønske for neste periode er at vi skal ruste oss for å gi et enda bedre og mer tilpasset medlemstilbud til alle NTFs ulike grupper.

Hva trenger en nyutdannet tannlege? Hvordan legger vi best til rette for dem som vil eie og drive egen praksis? Hva med de ansatte i offentlig sektor? Alle bør kunne oppleve at medlemstilbudet er tilpasset nettopp dem. Det er utfordring vi tar på alvor!

Samfunnet endrer seg – og med det tannhelsestjenesten. Vi har allerede nevnt offentlig sektor, men endringene er like fremtredende i privat sektor.

NTF må rustes for fremtiden – samtidig som vi ikke vet helt hvordan denne fremtiden blir. For hva skjer egentlig i markedet når det nå er flere tannleger enn før? Hva vet vi om arbeidsinnvandring og norske studenter i utlandet? Hva vet vi om tannhelsen i befolkningen fremover? Vi blir flere eldre med flere tenner, og flere som overlever og lever videre med alvorlig sykdom. Betyr bedret tannhelse nødvendigvis mindre etterspørsel etter tannhelsestjenester? Hvordan vil tannlegerollen endre seg? Hva vil fremtidens tannleger jobbe med? Vil tannlegene fortsatt eie sine virksomheter, eller vil kjedene overta? Hvordan vil digitalisering og teknologiske fremskritt påvirke tannhelsestjenesten?

Alt dette er sentrale spørsmål som NTF skal arbeide med fremover. Og det skal vi gjøre blant annet sammen med NTF Student – vår relativt nyopprettede studentorganisasjon. Dere er fremtidens tannleger og viktige bidragsytere i det arbeidet vi har foran oss.

NTF er opptatt av at vi skal ha en god tannlegeutdanning i Norge. Vi er opptatt av at de tannlegene som ikke har sin utdanning fra Norge, skal ha en utdanning som er av lik kvalitet som den norske. Dessuten at det må stilles krav som sikrer at disse tannlegene har kunnskap om norske forhold, norsk språk og selvfølgelig norsk regelverk. Her har vi stadig dialog med myndighetene.

Det er helt avgjørende at vi som tannleger har kunnskap om norsk regelverk, og spesielt trygderegelverket. Det er svært viktig at de pasientene som har krav på stønad får det, og feilbruk og misbruk kan føre til at ordningen settes under press. Så vet vi at mange synes at regelverket er vanskelig å forholde seg til. Derfor arbeider vi hele tiden for en forbedring og forenkling av regelverket – og en målretting slik at de som har størst behov for stønad skal prioriteres.

Som forening må vi gjøre det vi kan – og det er å forsøke å sikre at de som er våre medlemmer har nødvendig kunnskap. Hovedstyret legger derfor frem for representantskapet et forslag om at nye medlemmer må gjennomføre alle de obligatoriske nettbaserte kur-

sene i løpet av de første tre månedene av medlemskapet. Da sikrer vi at alle våre medlemmer i hvert fall har et visst kunnskapsnivå innen etikk, trygderegler og norsk regelverk for øvrig.

Tannleger er helsearbeidere

Nok en gang skåret vår yrkesgruppe aller best i EPSI-undersøkelsen i 2016 som tester brukertilfredshet med tjenester. Det skal vi være stolte av. Men det krever noe av oss, både enkeltvis og som stand. Og det forplikter. Fortsatt skal vi holde fanen høyt og stå på at vi er helsearbeidere, først og fremst. Det er fint å tjene penger, til og med godt med penger. Men alltid, alltid må det viktigste være hva som tjener pasienten best, både når pasienten betaler selv og når det offentlige betaler regninga. For pasientene er ikke vanlige kunder, og vi ikke vanlige selgere. Det ville i et større perspektiv kunne være ødeleggende både for folkehelsen, helsevesenet og det gagnar heller ikke pasientene.

Bruk av antibiotika er et eksempel. Selv om pasientene ønsker antibiotika kan det være vår jobb å si nei til det ønsket. Antibiotikaresistens er et økende samfunnsproblem som har potensial til å bli svært alvorlig. Vi som skriver ut antibiotika er også de som har størst mulighet til å begrense bruken. Det ansvaret må vi ta på alvor.

Vi bør heller ikke utsette pasientene for unødvendige undersøkelser eller behandlinger. Som tannleger er det vår oppgave å ivareta både det som er bra for pasientene og det som er bra for samfunnet.

Heldigvis ser det ut som om vi tar det ansvaret på alvor. Norske tannleger kompenserer ikke for mindre sykdomsforekomst og færre pasienter med å utføre mer behandling enn det pasientene trenger, ifølge Grytten med kolleger på universitetet i Oslo. Foreløpig i alle fall. Men vi ser, eller i alle fall hører om, at profesjonsetikken kan komme under press. Da må vi som er gitt tillit og rettigheter av helsemyndighetene, faktisk kunne stå imot og ikke risikere å ende opp som «odontologiske handelsmenn».

Prioriteringer i helsevesenet

Prioritering i helsevesenet er en høyaktuell sak, og tannhelsestjenesten er intet unntak. Regjeringen satte i april ned et utvalg som skal se på hvordan man best kan prioritere i den kommunale helse-

og omsorgstjenesten. Målet med utvalget er å få en helhetlig drøfting av prioritering i den kommunale helse- og omsorgstjenesten og tannhelsestjenesten.

Utvalgets arbeid skal bidra til mer kunnskap og åpenhet om prioriteringsutfordringene, og de skal foreslå mulige prinsipper for prioritering.

NTF har allerede hatt møte med deler av utvalget. Foreningen må diskutere disse temaene fremover, slik at vi kan være en konstruktiv part i det videre arbeidet opp mot utvalget, og selvsagt i møter med politikere og pasienter.

SSBs rapport «*Sosial ulikhet i bruk av helsetjenester*» fra 2017 viser at dersom en tjeneste koster penger, øker de sosiale forskjellene i bruk.

Den viser også at det er sosial ulikhet i bruk av tannhelsestjenester. Syv prosent av de spurte oppgir at de har et udekket tannhelsebehov. De som tjener lite, har høyere sannsynlighet for ikke å ha vært hos tannlegen, og andelen som sliter med dårlig tannhelse, er også langt høyere blant de med lav inntekt.

En gjennomgang av systemer i ulike land tyder ifølge rapporten på at det alltid vil være grupper som det er vanskelig å nå, uavhengig av hvilket system man har og hvilke finansieringsordninger som finnes.

Prioriteringsdebatten viser med all tydelighet at det er begrensede midler, og politikerne må derfor prioritere tørt.

Den norske tannhelsemodellen har vært vellykket, og den har ført til god tannhelse for det store flertallet av landets innbyggere.

NTFs politikk har vært og er derfor at dagens trygdeordning bør styrkes og utvides, slik at enda flere av de med stort behov kan få støtte til sin tannbehandling. Målrettede stønader bidrar til å redusere de sosiale ulikhetene i tannhelse, selv om midlene er begrensede.

NTFs politikk er ansvarlig og fornøftig. Vi vet at vi i dag leverer tannhelsestjenester på en kostnadseffektiv måte. Det går lite midler til administrasjon og byråkrati, og trygdestønden til tannbehandling går uavkortet til pasientene. Men, vi arbeider hele tiden for at systemet skal bli enda bedre.

Derfor er NTF svært kritiske til at det igjen kuttes i folketrygdstønden til pasientene i statsbudsjettet som nylig ble lagt frem. Enkeltstående finansieres ved en omfordeling av midler fra trygdens stønadsord-

ning. Vi ser positivt på økte midler til kompetanseheving i tannhelsesektoren, men reagerer på at pengene i stor grad tas fra pasienter med store tannhelseutfordringer.

Det er positivt at takstene til folkestrygdstonad for tannbehandling oppjusteres, men stønadene følger fortsatt ikke forventet pris- og kostnadsutvikling. Dermed blir støtten redusert nok en gang.

Det foreslås også kutt i enkelttakster, samt endringer i innslagspunkter som vil innebære kutt i stønaden til de pasientene som trenger det aller mest. Totalt tas det over 70 millioner kroner.

Dette er i strid med den tverrpolitiske enigheten om at det er nødvendig å styrke refusjonsordningene på tannhelsefeltet til sårbare pasientgrupper. Kun en liten del av de millionene som kuttes, overføres til styrking av andre prioriterte tiltak på tannhelseområdet.

Særlig bekymret er vi for de kuttene som rammer tannbehandling for personer med sterkt nedsatt evne til egenomsorg ved varig sykdom eller ved varig

nedsatt funksjonsevne – altså innslagspunkt 14. Dette har favnet pasienter med ulike psykiske og fysiske utfordringer, pasienter som faller utenfor alle andre støtteordninger. Dette punktet har blitt styrket i tidligere budsjett, nettopp for å gi et bedre tannhelsetilbud til denne sårbare pasientgruppen.

Regjeringen forklarer kuttet med at ordningen er mye benyttet. Det gir ikke mening! Økt bruk er et tydelig tegn på at behovet er stort, og ordningen bør derfor etter vår mening styrkes, ikke svekkes. NTF ser ikke at dette rimer med den store satsingen på psykisk helse vi ser på andre områder. Vi mener det vil være meget uheldig for pasientene om dette kuttet blir stående og har bedt om at det må reverseres.

Regjeringen foreslår også i statsbudsjettet en forprosjektering angående modeller for utprøving av en abonnementsavtale for voksne.

NTF er positive til og ønsker å bidra i dette arbeidet. Vi er glade for at regjeringen ønsker å knytte både offentlige og private tannklinikker til forsøket, og

for at en slik ordning særlig rettes mot personer i alderen 20–25 år.

Regjeringen foreslår igjen å øke bevilgningen til de regionale kompetansesentrene. Dette skjer samtidig som stønadsbeløpene til pasienter kuttes. Dette er en prioritering NTF har liten forståelse for.

Spesialisttjenester leveres i dag i all hovedsak av en velfungerende privat sektor. Det store flertallet av pasienter som våre spesialister behandler, er dessuten henvist fra privat sektor. På grunn av bedret tannhelse vil den offentlige tannhelsetjenesten antakeligvis ha synkende behov for spesialisttjenester.

NTF mener derfor at oppbyggingen av en spesialisttannhelsetjeneste i og for offentlig sektor både er unødvendig og svært kostnadskreven. Vi er bekymret for at man tilsynelatende har gått bort fra det som var målet med kompetansesentrene, nemlig et kompetanseløft for hele tannhelsetjenesten – både offentlig og privat.

Kompetansesentrene virksomhet synes nå kun å dreie seg om et kompetanseløft i den offentlige tannhelsetjenesten. Dette er ikke i tråd med Stortingets opprinnelige bestilling. NTF mener at kompetansesentrene er i ferd med å utvikle seg til noe helt annet enn det Stortinget opprinnelige ønsket.

NTFs informasjonsmøte, om antibiotikaresistent

Informasjonsmøtet fremstår i ny drakt i morgen. NTFs vedtekter sier at det skal arrangeres et informasjonsmøte på landsmøtet. Det står imidlertid ikke noe om hvordan dette skal organiseres.

Tanken var at informasjonsmøtet skulle være et sted for dialog. Men de siste årene har dette møtet tapt terreng i konkurranse med andre spennende kurs, og deltagelsen har vært synkende. Vi opplever også at det er vanskelig for mange å ta ordet i en slik situasjon, og informasjonsmøtet har ofte blitt en monolog, heller enn en dialog.

I år har vi derfor valgt å gjøre informasjonsmøtet om til en fellesseanse med et svært viktig fagpolitisk tema – nemlig antibiotika og resistens! Vi skal ha en spennende miks av fag, politikk, humor og klinikk!

Utfordringene rundt antibiotikaresistens er et eksempel på en sak hvor vi må samarbeide på tvers av profesjoner og politisk ståsted – og dessuten på tvers av landegrensar.

Verdens helseorganisasjon har sagt at antibiotikaresistens er den største, globale helsetrusselen. Dette er en

enorm samfunnsutfordring, der vi som fagfolk kan utgjøre en vesentlig forskjell.

Det er svært viktig at vi engasjerer oss i dette arbeidet. Som tannleger har vi meget gode forutsetninger for å bidra i folkehelsearbeidet, både i kraft av vår kompetanse og utdanning, men ikke minst fordi vi regelmessig er i kontakt med nesten hele befolkningen.

Vi gleder oss over stor påmelding til informasjonsmøtet i morgen og håper å se dere alle der.

Ting endrer seg

Som jeg har vist står vi midt i en spennende tid med store omveltninger.

Min ambisjon er at NTF skal være en viktig og aktiv forening, som fortsetter å arbeide for tannlegenes viktige plass i helse-Norge, og for å beholde det viktigste i den norske tannhelsemodellen, som er svært vellykket.

Men både foreningen og tannhestetjenesten må være forberedt på, og vise evne til, å endre seg når samfunnet rundt oss gjør det, dersom vi skal være tilstrekkelig relevante også i årene som kommer.

Gjennom hele landsmøte vil dere finne hovedstyremedlemmer og andre sentrale tillitsvalgte på NTFs torg, sammen med ansatte i sekretariatet. Kom innom torget og ta opp stort og smått med oss, eller bare ta en kopp kaffe hos baristaene våre. Vi ønsker oss, og er avhengig av, god dialog med medlemmene for hele tiden å kunne

utvikle foreningen og tilbudene våre i tråd med de behovene og ønskene dere har.

Følg oss på sosiale medier og bruk NTFs medlemsforum som er gjenåpnet etter noen tekniske oppdateringer. Forumet ble opprettet for at dere medlemmer skulle ha en sikker plattform å kommunisere på. Vi ser dessverre at det brukes svært lite, og forumets fremtid skal derfor evalueres på nytt på nyåret. Hvis dere fortsatt ønsker å ha et NTFs medlemsforum, så er det viktig at dere benytter det nå fremover.

Takk for innsatsen

En varm hilsen går til alle tillitsvalgte i NTF, både i lokale og sentrale verv. Dere legger ned en fantastisk innsats. Tusen takk! Takk også til mine gode kolleger i hovedstyret, og til generalsekretæren og resten av sekretariatet for godt samarbeid.

Og tusen takk til fagnemnden for et svært innholdsrikt og interessant fagprogram.

Nordental utgjør en vesentlig del av ethvert vellykket landsmøte og jeg håper at dere vil benytte dere av de mange mulighetene på den store og flotte utstillingen vår.

Jeg håper også at vi ses på landsmøtefesten på Rockefeller i kveld.

Vi har mye å se fram til de neste tre dagene! Jeg gleder meg til å tilbringe dem sammen med dere!

Med dette erklærer jeg NTFs landsmøte og Nordental 2017 for åpnet. Jeg ønsker dere alle noen fine dager!